

Prestagarðurin í Sandagerði

Ein perla

–Tað er eingin ivi um, at gamli prestagarðurin í Sandagerði er ein perla innan teir søguligu bygningarnar vit eiga í dag. Nú verður aftur farið undir at gera umvælingarbeiðið liðugt, sigur Andráss Mortensen, Føroya Fornminnisavv

sum eigur prestagarðin í Sandagerði. Tað er ikki avgreitt hvat hann skal nýttast til, tá hann verður liðugt umvældur. Talan hevur verið um at gera hann aftur til próvstagarð. Men hetta er ein í óvissu.

Gamli prestagarðurin í Sandagerði er eitt satt prýði fyri Havnina, og umhvørvið í Sandagerði, nú sandurin aftur er komin til heildar og eru er ikki at kenna aftur. Her er ein fríbetur, sum all kundu njóta, og er so frægt veður, so skal vilja illa til, um tú ikki sært okkurt leikandi barnið á Sandinum.

Á gamla prestagarðinum var heldur ikki heilt fríbetur seinastu tvey ári av áttati árum. Men so komu búskaparluga sporingarnar, sum raktu alt

samfelagið, og arbeiddi at seta prestagarðin í stand stöðgalt upp.

Nú hevur landsfríð aftur jattað pening til arbeiddi, og handverkarar fara til verka í næstum.

Fyri at koma inni prestagarðin í Sandagerði skal tú fyrst inni í gøgnum eitt mannshøgt portur, og komin innum hetta kenna tað, sum tóin verður spólað eini 200 ár aftur í tíðina. Hetta hava verið ein stór hús fyri 200 árum síðan og tey eru eins prýðlig í dag.

FRÁ BOTNI

Umvælingin av prestagarðinum er byrjað frá botninum. Gólvini eru tikin upp. Síðan er drenað undir, og undirlag eru skifti í stóðum, áðrastadni er bót uppá tey.

–Tá ein skal restaurerað eini tilk hús, er tað neyðugt at varðveita so nógv sum møguligt. Alt tað gamla er keldulíkar, og tí verður bert tað tilfar sum er funað ella roðið skifti út, sigur Andráss Mortensen.

–Tað eru fá hús, ið eru so væl varðveitt sum

prestagarðurin í Sandagerði. Og tað kunnu vit takka Sverri Dahl, síla fyrri. Hann búið í húsum til hann doyði, og hann fór um tey. Tað er hansara æra, at húsin siggja út sum tey gera í dag. Hann hevur við kónari hond syrgt fyrri, at húsin eru so væl varðveitt, sigur Andráss Mortensen.

–Tað sum er eftir at gera, er reguligt smíðarbeiði. Húsin skulu klabast liðugt út, gólv skil leggjast í aftur og nýkur rúm skulu innrætast, sigur Andráss

Mortensen.

–Hetta er eitt av teimum stóru arbeidnum, sum Føroya Fornminnisavv hevur staðið fyrri. Snorri Dam Jacobsen timburmeistari hevur staðið fyrri smíðarbeiðinum. Vind-eygini eru eisini umvæld, sigur hann.

–Húsin sum tey siggja út í dag eru frá 1850, men tey eru eldri. Tey eru bygd í 1790 og eru broytt nakað, men ikki nógv, sigur hann.

LANDIÐ EIGUR

Tað er Føroya Landsfrí

–Garðurin kann eisini nýttast til savn, eitt nú eitt kirkjusavn. Men hetta er bert min meining, sigur Andráss Mortensen.

FLEIRI PRESTAGARÐAR

Frá 1630 og til Rasmus Jørgen Winther, sóknarprestur fekk prestagarðin bygðan í Sandagerði hóvdu prestarnir sjálvir

Erklaring" til kong; millum annað har verður sagt, at "Deres Majestet til sammens Ophævelse allemaadigt har bevilget 700 rdlr. og desuden skienket Tømmen til Bygningen."

Ætlanin var, sum Winther skrivur til Egtved handelsstjóra, 11. Martii 1789, at til

"Omkostningernes Bestridelse skulde ske Sammenskud af Hans Majestæts Kasse, Handels Directionen og Conferatrad Ryberg."

Hvørt sum er, fær hann úr skriv úr Keypmannahaven dagst 21. oktober 1788, sum Andreas Djurhuus, próstur, kunning honum 17. juli 1789 bød um:

"at der til Præsteholigens Oplærelse var foruden fri Tømmen, bevilget 700 rigsdaler."

JÁTTAN

Nó jattan er fingin, fer Winther til verka beinavegin. Hann keypir, tá kirkjan út á Reyni verður seld á upphóði 1789:

"En leer Hakke og noget Steen Sprænge Redskab til Præstegaarden: 21 gyliden og 12,5 skind."

Farið verður undir at læta grót og smíða í august mánaði 1789. Frá árunum 1798 og til 1791 eru annars rökisáskirnar frá Winther og kgl handli,

ið gjølla greiða frá øllum tiltali, ið nýtt varð, hvørjar arbeiðsmenn vóru og smíðir, lón teirra og at Johannes Poulsen (1728-1808), lón tilkomi Jóanes timburmaður, var byggi-meistari, sami sum bygdí Havnar kirkju í 1788 í felagi við Johannes Hansen, timburmanni (1749-

1819).

So mikið langt er komið við smíðinum einaferð í september 1790, at presta-fólkini koma inn at hugva, sigur Andreas Djurhuus, próstur (1783-1814) í brævi frá 28. juni 1791, og fróir seg um, at tað hevur eydnast at fáa rattiligan prestabústað aftur í Suðurstreymoy.

At so var prógvar eisini rökisáskur, sum Rasmus Jørgen Winther skrivur undir í Sandagerde den 5. Januarii 1791.

ONGAR NÆVUR

Sverri Dahl, síli heldur fram:

"Andreas Djurhuus viðmerktu tó í nevnda brævi, sum stílað er til Stills-Befalingsmand Knuth og Biskop Balle, at húsin tá ikki vóru heilt liðugt. Eitt teir fingi ikki gjørt, var at teja við nævur, tí at, sum hann og Winther siga í einum øðrum brævi, eingin nævur hevur verið at fáa í handlinum leingi. Tessevegna vóru húsin

bert takt við plogdum borðvði.

Sverri Dahl heldur, at hús mega hava staðið frammanundan í Sandagerði og at tey hava hørt til tvey marka kongsfestið. Tað sum Winther letur bygga er serstakliga eina serliga langa súrlon og eina eysurlon uppi húsin. Hesar lónir standa enn nassan óbroyttar, uttan í hvussu er.

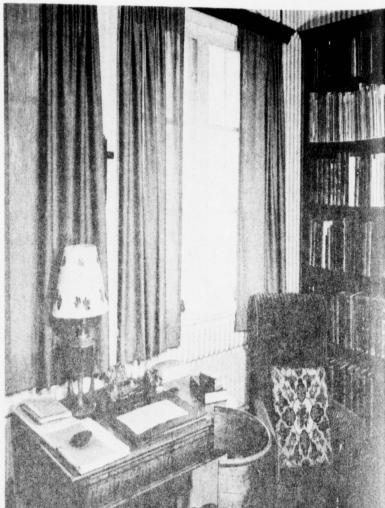
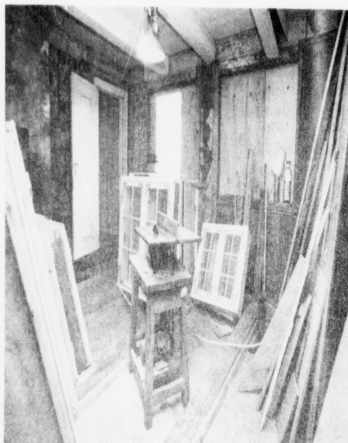
Hann útskopið kongshúsin so, at tey koma at vera vesturlon í presta-húsum: Tá má hann hava fram broytingar, men at hann skal hava brotið niður bæði tey og tithús, sum Begtrup (prestur 1800-1808) vil vera við, er bæði óvíst og lítið eftirlandi, saman-

borið við, at hann sigur, Winther ongan rökisáskur at hava látið, sum ósatt er. Tey eru til skals.

Rasmus Jørgen Winther doyði í 1799 og er gravin í Kirkjugarðinum á Svínar-yggi. Tað er kirkjugarðurin í miðbynum.

Orð: Jústinus Eidesgaard
Myndir: Kalmar Lindenskov

Studiekamarið í Sandagerði, fyrr og nú. Myndina høgru megin bái Sverri Dahl Kalmar taka fyrri nokrum árum síðan.

Hvat prestagarðurin í Sandagerði skal nýttast til, tá hann er liðugt umvældur er ikki avgjört enn. Landsfríð eigur ognina.

Urtagarðurin í Sandagerði. Fleiri av trøðunum stava frá, tá prestagarðurin varð byggt fyrri 200 árum síðan.

